

A MAGYARORSZÁGI KÖZÁLLAPOTOKRÓL

Egy jól működő társadalom mindenkit előnyösebb helyzetbe hoz. Mindez nem mondható el a rendszerváltásról, amelynek – egy vékony rétegtől eltekintve – csaknem a teljes magyar népesség a kárvallottja. Mi lehet ennek a paradox helyzetnek a magyarázata? Számos ok közül itt kettőt emelnék ki.

A magyar nép sokrétű és elegendő tudással rendelkezik ahhoz, hogy bármilyen társadalmi problémára megoldást találjon. A gond az, hogy ez a tudás nem hasznosul. Az ún. rendszerváltás idején, és azóta sem nyílt tényleges lehetőség egy új szellemiségű, tehetséges nemzedék felemelkedése számára. Az eseményeket azok a régi káderek irányították, akik az új rendszerben is fontos szerepet játszanak. Ők szervezik meg az új pártokat, a tőzsdei és bankvilágot, ők privatizálják az állami vagyont. Ennek a régi-új garnitúrának a szelleme torzult aztán olyan politikává, amely már indulásnál vakvágányra vitte a rendszerváltást. A későbbiek során pedig a magas államháztartási hiánnyal és az államadóssággal gyakorlatilag csődbe vitte az országot. Ebből a képtelen helyzetből adódóan ma hiteltelen és megbízhatatlan a magyar kormány és annak politikája.

A másik problémát abban látom, hogy az a politikai modell, amely Nyugaton hosszú idő során alakult ki, a demokratikus hagyományok híján levő országokban nem adekvát módon működik. A népakaratot nem a nép alakítja ki önállóan, úgy, ahogyan akarja, hanem ahogyan az országot sújtó pártparazitizmus diktálja. A

pártoknak alkotmányos joguk megmondani, hogy mi a jó a népnek, és azt is, hogy nép mit akarjon. Valós társadalmi önszerveződés híján ezekben az országokban a pártok nem népképviselői formációk, hanem üzleti vállalkozások.

Ebben a helyzetben a társadalom éppúgy elszakad az államirányítástól, ahogyan leszakadt az egypártrendszer idején. A releváns társadalmi cselekvés hiányában rezignáltság, közöny, kétkedés, reményvesztettség, vagy másfelől cinizmus, törleszkedés, árulás, szorongás, félelem lett úrrá az embereken. Mivel minden erő és hatalom az államgépezet megszerzésére hajtó pártok kezében van, ez gyakorlatilag vegetálásra kényszeríti a magyar társadalmat. A baj annál nagyobb, mivel a pártoligarchia megfosztotta a társadalmat egy vállalkozó szellemű, autentikus értelmiségi réteg kialakulásától, amely a közgondolkodást, az életfelfogást, az állami és szociális rendszert magasabb szintre emelte volna.

Meg kell találni annak a módját, hogy a nép egészséges többsége, akiket eddig nem ragadott el a politikai élet, s akik ugyanakkor nem fordítottak teljesen hátat a közéletnek, hogyan tudnák megfelelő politikai és társadalmi formában saját érdekeiket érvényesíteni. Mindenképpen sort kell keríteni a hatalom decentralizálására, a helyi önkormányzatok megerősítésre, a civil szféra felemelésére, amelyeket jelenleg a párthatalom fojtogat. És el kell érni, hogy a mondvacsinált demokrácia helyett a nép valóban a saját képviselőit segítse hatalomra, mielőtt még a pártparazitizmus teljes egészében káoszba taszítja az országot.